

גילוי דעת: צעדים שיש לנקוט מייד לאחר קיום הבחירות לכנסת ה-26

הופץ ביום 31.10.2026

לאחר קיום הבחירות לכנסת ה-26, מבהיר פורום המרצות והמרצים למשפטים למען הדמוקרטיה מהם הצעדים הבאים שיש לבצע באופן מיידי לשם הבטחת הדמוקרטיה הישראלית ושלטון החוק:

(1) **חובה לפרסם את תוצאות הבחירות בתוך שמונה ימים ממועדן.** חוק-יסוד: הכנסת קובע, ללא סייגים, ש"תוצאות הבחירות יפורסמו ברשומות תוך שמונה ימים מיום הבחירות".¹ גם חוק הבחירות לכנסת מורה בהתאם שוועדת הבחירות המרכזית "תפרסם" את תוצאות הבחירות ברשומות בתוך אותה תקופה, ללא סייגים.² בשורה של החלטות של יושבי ראש ועדת הבחירות המרכזית נקבע שלא קיימת בדין כל סמכות להורות על עיכוב הפרסום מעבר למועד זה.³ טענות על אי-תקינות הבחירות יש להעלות במסגרת הליך של ערעור בחירות בבית המשפט לעניינים מנהליים;⁴ אך, כקבוע בחוק, ערעור בחירות "לא יעכב את עבודת הכנסת, ותוצאות הערעור לא יגרעו מחוקיות ההחלטות שנתקבלו על ידיה".⁵ בתקופה שמיום הבחירות ועד למועד שחובה לפרסם את תוצאתן הוועדה רשאית לקיים בדיקות ביחס לתקינות הליך הבחירות, אך כאמור אין בסמכות זו כדי להתיר דחייה בפרסום תוצאות הבחירות לא יאוחר מיום ד', 4.11.2026.

(2) **יש לבחור יושב ראש חדש לכנסת מיד עם כינוס מליאת הכנסת ה-26.** הישיבה הראשונה של הכנסת החדשה תתקיים בתוך ארבעה עשר ימים מיום הבחירות, כלומר עד ליום ג' 10.11.2026. אם קיים רוב בקרב חברי הכנסת המבקש לבחור יו"ר חדש לכנסת, **חובה** על יושב הראש היוצא, המכהן מרגע הבחירות כיו"ר הכנסת בפועל בלבד,⁶ להעמיד על סדר היום של הכנסת את בחירת היו"ר החדש ולאפשר את קיום ההצבעה. כפי שקבע בית המשפט העליון, אין לקשור את בחירתו של יו"ר קבוע לכנסת במהלכים להקמת הממשלה,⁷ שכן "לב ליבו של התהליך הדמוקרטי הוא האפשרות לתרגם את הקולות שקיבלו חברי הכנסת, כנציגיו הנבחרים של העם, לכדי השפעה פוליטית", ובכלל זה לבחור את יו"ר הכנסת.⁸

(3) **יש לקדם לאלתר חקיקה חיונית להגנה על שלטון החוק (גם בתקופת המגעים להרכבת ממשלה חדשה).** על הכנסת ה-26 לפעול באופן מיידי לאימוץ חקיקה אשר תבטל חקיקה אנטי-חוקתית ובלתי דמוקרטית שנעשתה על ידי הכנסת היוצאת, ובכלל זה הפוליטיזציה של הליך בחירת שופטים ושל המחלקה לחקירות שוטרים. **אנו מצביעים במיוחד על החשש מפני כניסתן לתוקף של ההוראות הפוטורות את הממשלה מחובת הציות לחוק,** המופיעות בחוק היועץ המשפטי לממשלה,⁹ וזאת ב-1 בינואר 2027. יש חשש של ממש כי ממשלת מעבר, ככל שעדיין תהיה כזו, אשר אינה נהנית מאמון הכנסת, תיטה לעשות שימוש פסול במיוחד בהוראה זו (שהינה, בעינינו, בלתי חוקתית ממילא). אנו סבורים לכן כי על הרוב בכנסת לפעול לביטול מיידי של ההוראות הללו.

הפורום קורא לחברות ולחברי הכנסת ה-26 לפעול בנמרצות ובאחריות כדי להשביע ממשלה חדשה המחויבת לערכי הדמוקרטיה, ולהבטיח שתקופת הביניים שעד לכינון ממשלה כזו לא תנוצל להעמקת הפגיעה בשלטון החוק.

¹ ס' 11 לחוק-יסוד: הכנסת.

² ס' 84(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן: חוק הבחירות לכנסת).

³ ראו, למשל, ה"ש 17/24 אני ואה – מפלגת העם הישראלית נ' גנץ, פס' 6 (29.3.2021); ה"ש 11/23 הליכוד – תנועה לאומית ליברלית, פס' 2 (9.3.2020); ה"ש 9/22 החלטה בעניין הכללת קלפיות שונות בתוצאות הבחירות, פס' 42 (24.9.2019).

⁴ ס' 86(א) לחוק הבחירות לכנסת.

⁵ ס' 86(ח) לחוק הבחירות לכנסת.

⁶ ס' 20(א) לחוק-יסוד: הכנסת.

⁷ בג"ץ 2144/20 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' יושב ראש הכנסת, פס' 11 לפסק הדין של הנשיאה חיות (23.3.2020).

⁸ שם, בפס' 10.

⁹ ס' 5 ו-10 לחוק היועץ המשפטי לממשלה (חוות דעת, ייצוג ופיקוח), התשפ"ו-2026.